

УДК 811.161.2'373

КОНТЕКСТУАЛЬНО-ІНТЕРПРЕТАЦІЙНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКИХ ПАРЕМІЙ

Калько В.В.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Статтю присвячено контекстуально-інтерпретаційному аналізу українських паремій, метою якого є вивчення їхньої синтактики, що передбачає зв'язок прислів'їв із іншими знаками в мовному потоці. Остаточне значення паремії може бути встановлене лише на підставі реалізації в контексті.

Ключові слова: паремія, контекст, текст, контекстуально-інтерпретаційний метод, семантика, синтактика.

Постановка проблеми. Паремії належать до специфічних знаків природної мови й відрізняються від інших вербальних знаків передусім тим, що мають багатий культурний зміст, виражають самоусвідомлення етносу, становлять каркас його ментальності, репрезентуючи її в дискурсах різних типів. Прислів'я потрібно вивчати з урахуванням трьох аспектів семіозису: семантики, синтактики, прагматики. Синтактично паремії – це один зі структурних елементів змістового наповнення тексту. Імовірно, що їхнє викорис-

тя в текстах є одним із найефективніших засобів впливу на адресата, оскільки вони, з одного боку, є узвичаєними висловленнями, зміст яких добре відомий за традицією, а з іншого – їхня лаконічність, місткість, образність, експресивність сприяють привертанню уваги реципієнта.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Увесь потенціал паремії найповніше виявляється в контексті, який «не породжує жодного значення мовної одиниці; він лише реалізує, іншими словами, дає статус існування справжнього зна-

чення відповідної одиниці мови» [7, с. 33]. Контекст, слідом за О.О. Селівановою, трактуємо як семантико-граматичну й комунікативну єдність певного текстового елемента (слова, висловлення, періоду) із текстовим і ситуативним оточенням, що є індикатором значення й функціональної вагомості цього елемента [13, с. 285]. Таке розуміння всеохопне, оскільки об'єднує множинність тлумачення контексту в лінгвістичних студіях. Як зауважує Н.Д. Арутюнова, саме від контексту значною мірою залежить як семантика висловлень, так і їхня лексична форма [2, с. 7]. «Звичайна функція контексту полягає в тому, що він дає змогу уточнити смисл висловлення, відновити пропущені частини і тим самим зробити його зрозумілим для адресата» [4, с. 99]. Проте донині в лінгвоукраїністиці дослідження синтактики й семантики паремій, вивчення їхнього зв'язку з контекстом є відкритою і дискусійною проблемою. З огляду на це мета статті – обґрунтувати потребу застосування контекстуально-інтерпретаційного методу аналізу українських паремій для вивчення особливостей їхньої семантики й синтактики.

Виклад основного матеріалу. У сучасному мовознавстві контекст має три дефініції. Перше розуміння (Н.М. Амосова, В.І. Кодухов, М.П. Кочерган, Л.І. Мацько, Г.І. Приходько та ін.) звужує його значення до рівня текстового фрагмента, речення, словосполучення, які визначають семантику певної мовної одиниці. Н.М. Амосова вперше розробила теорію й методику контекстологічного аналізу з метою дослідження англійської фразеології. Дослідниця кваліфікує контекст як сполучення вказівного мінімуму із семантично реалізованим словом [1, с. 28], виокремлюючи лексичний, синтаксичний, морфолого-синтаксичний, конструктивний та змішаний контексти залежно від рівня індикації, встановлює ступені ваги цих контекстів [1, с. 34–58]. Н.М. Амосова наголошує на потребі всебічного вивчення потенціалу системи мови саме в контексті, який, з одного боку, є стимулом для «використання мовленнєвого сигналу з метою репрезентації позначеного, а з іншого – «психологічною умовою, що забезпечує розуміння знака з відповідним значенням» [1, с. 22]. Важливим положенням цієї теорії став розгляд контексту як єдності реалізованого слова та індикатора, оскільки в теоріях інших дослідників контекст трактували лише як оточення обраної одиниці [14, с. 121].

У другому значенні контекст (П. Адамець, І.В. Арнольд, І.М. Колегаєва, Г.В. Колшанський, В.А. Кухаренко, Б.М. Лейкіна, О.В. Падучева та ін.) отожднюють із цілим текстом зважаючи на те, що лише цілісний текст забезпечує тлумачення змісту будь-якої його одиниці. На цьому етапі розвитку теорії контексту дослідники дійшли висновку, що аналіз тільки лінгвістичного контексту, мікроконтексту в процесі вивчення функціонування мовної одиниці, не дає відповіді на питання, які виникають у зв'язку з аналізом цілого тексту. Саме з розумінням того, що паремія як компонент тексту функціонує в єдності всіх своїх зв'язків, її потрібно аналізувати в сукупності всіх контекстуальних умов реалізації для отримання найбільш повної інформації про текст і висловлення, розкриття їхнього змісту та взаємодії.

Г.В. Колшанський зазначає, що «зв'язок кожної одиниці з усім текстом, ієрархічно від першого рівня до всієї семантичної системи, є законом семантичної організації мови – законом семантичної компліментарності системи мови» [7, с. 22].

Третя дефініція контексту, у межах якої його кваліфікують як комунікативну ситуацію, що впливає на семантику досліджуваних одиниць (Т. ван Дейк, Дж. Фьорс, М. Холлдей та ін.), є найширшою. Комунікативний контекст визначають як організацію засобів, контекстів та опору на вербальні та невербальні контексти для передавання та сприйняття змісту повідомлення [11, с. 96]. Його утворює сукупність підпорядкованих контекстів (лінгвістичного, паралінгвістичного, ситуативного, психологічного, культурного) [8, с. 29]. Таке широке розуміння контексту передбачає урахування індикації не лише текстового масиву, а й глобальних умов забезпечення комунікації, зокрема, її мети, соціальної ролі природи комунікантів, їхніх тезаурусів, соціального й культурного середовища комунікації тощо [14, с. 123].

Саме з метою аналізу текстових фрагментів, що містять прислів'я, використано контекстуально-інтерпретаційний метод як сукупність процедур, спрямованих на з'ясування статусу тексту відносно інших текстів, його значущості в соціокультурному контексті, а також на реконструкцію задуму адресанта, мотивів і цілей, загального змісту, рецептивної спрямованості тексту тощо [13, с. 288]. Вважаємо, що застосування контекстуально-інтерпретаційного методу дає змогу з'ясувати семантику паремій, усунути неоднозначність, проаналізувати образність, метафоричність, виявити їхні категорійні функції в тексті, схарактеризувати особливості вживання в художніх творах тощо. А отже, метою контекстуально-інтерпретаційного методу в нашому дослідженні є аналіз синтактики паремій. Цей метод передбачає два етапи: контекстуалізацію й інтерпретацію.

Перший етап контекстуалізації спрямований на вияв жорсткої системи безперервного контексту, в межах якого здійснюється реалізація глибинного змісту паремії. Для такого аналізу потрібно врахувати контексти породження (світогляд, індивідуальну свідомість, лексикон адресанта, занурення до універсалу культури й відповідного часу і простору) і рецепції (світогляд, індивідуальну свідомість, лексикон адресата, його зануреність до певної культури, світу дійсності), комунікативний контекст, макротекст цілого текстового масиву і мікроконтексти фрагментів тексту [13, с. 289]. Контекстуалізація шляхом реконструкції текстового змісту, що є цілісним відображенням описуваних у тексті подій у їхньому розгортанні, характеристиках і зв'язках [5, с. 42], дає змогу зняти можливу двозначність, конкретизувати глибинну семантику, описати появу нових відтінків семантики паремії тощо. О.М. Мороховський вважав, що смисли тексту мають певну ієрархію, тобто вони взаємопов'язані, взаємозумовлені і взаємно підпорядковані, що уможливує визначення змісту тексту як деякої структури смислів [10, с. 10].

Ю.А. Гвоздарев, Л.Г. Скрипник, Г.Л. Перм'яков, В.М. Телія та ін. вважають, що включення паремій у текст складніший процес, ніж відтворен-

ня їх у готовому вигляді, адже «прислів'я більш залежить від контексту чи ситуації, аніж інші мовленнєві формули» [3, с. 80]. Це пов'язано передовсім з тим, що між одного речення часто виявляється недостатньо для реалізації прислів'я, оскільки воно само має структуру речення. У текстах паремії вжито в одному лінійному ряді зі звичайними реченнями, з якими вони узгоджені за законами складання смислів, підпорядковуючись загальним закономірностям граматичної будови української мови. Проте знакова природа паремій, пов'язана із заданістю їхньої синтаксичної структури і з фіксованістю значень за традицією, накладає обмеження на характер функціонування паремій у тексті.

Для розуміння глибинного змісту прислів'я потрібно залучення контексту, адже, як зауважує І.Р. Гальперин, висловлення слід аналізувати з урахуванням суміжних і дистантних зв'язків з елементами, асоціативно чи формально пов'язаних одне з одним [5, с. 18-38]. У процесі функціонування паремія набуває статусу текстової одиниці, нерозривно пов'язаної не лише зі своїм контекстним оточенням, а й із загальною комунікативно-прагматичною метою всього тексту. Тому саме контекст та мета комунікації визначають її семантичний діапазон. Множинні семантичні зв'язки прислів'я, відношення його компонентів із текстовим оточенням уможливають встановити наявність у тексті «семантичного радіуса дії» [6, с. 351].

Для нашого дослідження насамперед важливе перше розуміння контексту, оскільки функцією контексту як лінгвального оточення уточнюваної мовної одиниці є ідентифікація її значення. Його застосування пов'язане не зі словом, а з висловленням, оскільки паремія має реченнєву структуру. Відношення «знак – значення» реалізовані саме в контексті, адже «будь-який знак отримує свою повноцінну значущість тільки в контексті інших знаків», тому що «значення знака є знак на тлі свого контексту» [9, с. 123].

С.Г. Ільєнко, довела, що речення належить до текстоутворювальних елементів, співвідносно з супутнім композиційно-смысловим наповненням тексту, має семантико-структурний зв'язок зі своїм текстовим оточенням. Паремії як знаки висловлення реалізують свій зміст у контексті. Семантичний радіус дії прислів'я в тексті передовсім визначений його ономазіологічною структурою, оскільки її складники реалізують різноманітні асоціативні зв'язки з текстовим оточенням. Текстоутворювальні можливості паремій як особливого типу висловлень залежать від їхнього лексичного складу, оскільки слово в структурі прислів'я слугує сигналом відповідного компонента значення.

У творах художньої літератури контекст у першому значенні може мати різну спрямованість і довжину. Так, у складному реченні з різними видами зв'язку «*В тому то й справа, що ми вас, Рославче, вважаємо порядною і достойною людиною, – промовив Петро, – ми ніколи не йняли віри ніяким наговорам, але зрозумійте нас і нашого батенька, графа Кирила, що коли такі чутки ходять, та й уперто, то нема диму без вогню...*» (Ю. Косач) глибинний зміст паремії **Нема диму без вогню** «безпідставних наклепів не буває»

підтримує весь лівобічний контекст, ключовими компонентами якого є іменники *наговори, чутки*.

Інтерпретації глибинного змісту прислів'я *До булави треба голови* «очільник повинен бути розумним, мудрим і кмітливим» сприяє, по-перше, правобічний контекст складносурядного речення з однорідними означеннями *неповнолітній, малодосвідчений і слабовольний*, по-друге, наступне речення з однорідними присудками *молодший літами і слабший розумом*, пор.: **Але до булави треба голови, і неповнолітній, малодосвідчений і слабовольний Юрій Хмельницький зовсім не підходив до ролі гетьмана. Власне він і сам в одному з листів зазначав: «Я молодший літами і слабший розумом, ніж пан Виговський»** (Ю. Мицик).

Глибинне значення паремії *Вітер у голові грає* «легковажний, несерйозний» підтримане лівобічним контекстом, представленим простим реченням із присудком *хизуватися* «виставляти що-небудь напоказ, пишатися чим-небудь; хвалитися, чванитися» [15: 11, с. 54] та обставиною способу дії *як хлоп'як*, і правобічним контекстом, репрезентованим простою частиною складносурядного речення з присудком *вигадувати* «говорити, описувати те, чого немає і не було, створювати в уяві» [15: 1, с. 370], напр: *Так що же це він? Хизувався, як хлоп'як? А чи ще вітер у голові грає, і він просто вигадує?* (В. Козаченко).

Незрідка для тлумачення глибинного змісту прислів'я потрібний більший за обсягом фрагмент тексту. Так, в історичному романі В. Малика «Фірман султана», присвяченому боротьбі вільних народів проти загарбників, фіксуємо паремію *Один в полі не воїн*, що має глибинне значення «самому все важко зробити; не зробиш того, що можна зробити разом», яке забезпечує і правобічний, і лівобічний контексти в межах абзацу як засобу максимального згортання інформації за умови збереження її смислового сприйняття, пор.: *Ось вони – друзі! Неволя і спільна боротьба з ворогом зблизила, а згодом здружила їх, і вони стали побратимами, готовими йти на виручку один одному в вогонь і воду. І відвертий, щиросердний Роман, і запальний, гоноровитий, але, по суті, добрий, як дитина, пан Мартин, і похмурий, мовчазний, прибитий страшним горем Степан Грива, – всі вони, не вагаючись ні миті, грудьми заступлять його в час смертельної небезпеки, як і він кожного з них. [...] Справді, **один у полі – не воїн!** Це старовинний закон воляцького життя. І скільки разів він переконувався в справедливості цього! Міцна ж воляцька дружба і готовність у найскрутніших обставинах постояти за товариша – то запорука перемоги над ворогом, запорука того, що вийдеш цілим із найнебезпечнішої тарапати* (В. Малик).

Паремію автор використовує для характеристики стосунків між воїнами-побратимами Арсеном Звенигородом, Романом Войновим, Мартином Спихальським, Степаном Гривою. Увесь контекст абзацу слугує засобом тлумачення змісту прислів'я, доводячи його точність і правильність. Цьому сприяють і вставне слово *справді*, використане з метою підтвердження достовірності паремійного висловлення, і попередні, і наступні речення. Семантика прислів'я *Один в полі не воїн* експліковано змістом ономазіологічних ознак,

тому воно може бути використане насамперед у творах воєнної тематики.

Почасти довжини складного речення і навіть абзацу недостатньо для інтерпретації глибинного значення прислів'я. Так, для тлумачення змісту паремії *Вода камінь точить*, використаної в романі В. Дрозда «Листя землі», недостатньо складного речення з різними видами зв'язку, у якому прислів'я ужито як предикативну одиницю: *І сиділа молода смутна за столом весільним, але всі думали: вода камінь точить, так і життя спільне*. Значення «діючи поступово і наполегливо, можна досягнути бажаного» зазнає трансформації унаслідок залучення попереднього широкого контексту, пор.:

(1) *І сказав синові Мартин: «Буду женити тебе, Устиме, свої осені, досить табе майювати. Зашилемо сватів до Насті Тхорикової». [...] Опустив Устим ціпа і мовчав довго, далі мовив несміло: «Дак не люблю я її, батьку». – «Поживете – злюбитеся. І я твоєї матки не любив, як женився».*

(2) *І як ходила молода з дружкою по селу на весілля запрошувати, заточилася на кладці через річку Синявку, шубовснула у воду і шлики у вузлику намочила. І казали люди старі, що се погана прикмета. А як наряджали гільце у молоді, упало гільце соснове, квітками та стрічками завітчане. І казали люди старі, що не на добро се. А як одягав Устим перстень на палець молоді в церкві, випав перстень з рук [...]. І казали люди старі: не жити їм разом. А це дивувалися всі, що Устим на весіллі наче дерев'яний – за всі дні, од п'ятниці до неділі, не усміхнувся і слова до Насті не промовив, а тільки робив усе, як дружки й бояри йому підказували. [...] уже потім оповідали: як ступила Оксана, дочка Уляни Несторки, на дворище, свічка в руках світилки погасла.*

(3) *І пили за молодят, і «гірко!» кричали. Але не цілував молодий молоду, лише для годиться губів її торкався під пильним батьковим поглядом.*

У текстовому фрагменті (1) подано інформацію про те, що за волею батька Устим Волохач має одружитися з Настею Тхориковою, яку він не любить. Батько мотиву свій вибір трансформованим прислів'ям *Поживете – злюбитеся*. Другий контекст насичений народними прикметами, які символізують невдалий майбутній шлюб. Фрагмент (3) засвідчує мовчазний супротив молодого одруженню. Синтез описаних ситуацій дає змогу встановити глибинний зміст паремії *Вода камінь точить* у цьому романі «якщо буде терпіння, прийдуть любов і порозуміння».

Окрім першого розуміння контексту, у роботі використовуємо також його друге тлумачення як цілого тексту, оскільки паремія може функціонувати як заголовок усього тексту чи його частин та епіграф до тексту і ставати концептуальним сигналом. Заголовок – одна з сильних позицій тексту, що містить «програму літературного твору і ключ до його розуміння» [16, с. 138]. Він є точкою відліку поняттєвого змісту тексту, інструментом для розуміння і розкодування концептуальної структури всього твору. Єдиної думки щодо статусу й характерних особливостей заголовка не існує, що зумовлено множинністю підходів до його розгляду в лінгвістиці тексту.

Для нас найбільш актуальним є підхід, згідно з яким заголовок є особливою, згорнутою формою репрезентації тексту (проекцією тексту), оскільки в стисло репрезентує текстовий зміст (І.Р. Гальперин, О.О. Залевська, А.К. Мойсієнко та ін.), це своєрідний синонім тексту (В.О. Лукін), це контекст усього тексту (В.М. Мейзерський), форма інтерпретації основного змісту тексту, що вербально відображає його концепт. Як правило, створюючи заголовок автор виходить з особливостей змістової структури тексту. Прислів'я-заголовок – концептуальна домінанта тексту, що слугує підставою для створення глибинного смислового плану тексту. Проаналізуємо розгортання тексту як репрезентації установки, представлені прислів'ям у позиції заголовка, на матеріалі повісті Г. Квітки-Основ'яненка «Добре роби, добре й буде». Представлена в заголовку паремія впливає на осмислення текстового змісту читачем, визначаючи сюжетну мотивованість і композиційну побудову з огляду на задекларовані в назві етичні цінності. За нашими спостереженнями, можна виділити три сигнали контексту паремії протягом усього тексту.

По-перше, прислів'я повторюється в Пролозі, завдяки чому створюється асоціативно-смилова настанова на подальший виклад, пов'язаний із розвитком актуалізованого в заголовку змісту, пор.: *Так чи не для того лишень біди він нам посила, щоб на ділі **вчилися добро робити?** [...] Так і тут: щоб коли чоловік що **добре робить**, так щоб об нім недобра слава йшла? [...] так же господь милосердний не доведе до того, не доведе, оборонить і перед усіми явить такого, що, не боячися пересудів, не дивився ні на кого, **робив добро для свого брата**, бо любив і слухав закону отця нашого небесного! [...] Тоді такому і станеться: **добре роби, добре і буде!***

По-друге, прислів'я як асоціативна домінанта використане в середині твору, слугуючи засобом посилення змісту попереднього текстового фрагмента і створення настанови на подальше розгортання текстотвірного концепту, пор.:

– *Як же можна, – каже справник, – ти усі свої гроші на хліб потратив і зостанешся у бідності?*

– *Один бог багат, ваше благородіє. Треба тут заробляти, щоб там від нього милость получитьи. **Добре роби, добре і буде.***

– *А жінка і діти твої? Адже ти і їх усього рішив? [...]*

*Справник писав щось довго, далі і каже: «[...] Роби, як робиш, і не бойся нікого, і я тобі скажу: **добре роби, добре й буде. Прощай!**»*

По-третє, прислів'я повторюється в заключній частині тексту, завершує текст, воно є сентенцією, висновком, узагальненням попереднього, пор.: *Далі звелів справникові усе добро Тихонове, що тут було вже привезено і з-під закладу викуплено, і гроші, скільки повелівалося, віддати усе Тихонові, а обществу приказати, щоб усі Тихона і шанували, і почитовали. А жінці приказував, щоб не спорила і не лаялася з мужем, а слухала б його у всім і дітей вчила слухати батька, бо він що не здума, то усе на добро. Далі – в'яють до Тихона і каже: «Видиш, старик! Ти не обмибся. **Добре робил, вот і тобі добро!**»*

Отже, розгортання змісту повісті цілком підпорядковане меті ствердження переможної сили етичних цінностей, задекларованих у назві повісті. Прислів'я-заголовок закладає притчеву структуру, що визначає композицію твору, аксіологічну стратегію сюжету, зорієнтовану на переможну силу добра.

Другий етап контекстуально-інтерпретаційного аналізу передбачає інтерпретацію, яку, слідом за П. Рікером, розуміємо як роботу мислення, спрямовану на розшифрування смислу, пояснення рівнів значення, схованих у буквальных значеннях [12, с. 18]. Інтерпретація паремій пов'язана з цариною ментальних процесів, з одного боку, вона безпосередньо спрямована на розуміння змісту, а з іншого, є інструментом моделювання, способом експлікації знань і уявлень, результатом переосмислення змісту прислів'я в тексті. В аспекті смислового сприйняття паремійного висловлення предмет інтерпретації становить текстова інформація, «освоєння ідейно-естетичної, смислової й емоційної інформації, здійснюване через відтворення авторського бачення й пізнання дійсності» [8, с. 6]. Етап інтерпретації тексту є цілеспрямованим когнітивним процесом або результатом переведення адресатом змісту повідомлення, тексту на підставі процедур їхнього сприйняття й розуміння в будь-яку словесно-знакову форму [13, с. 208-209]. Інтерпретаційний аналіз, на думку О.М. Мороховського, «іде від розгляду частин до аналізу цілого, від

розгляду значення окремих речень, надфразових єдностей, абзаців, розділів, глав до аналізу змісту всього твору» [10, с. 11]. О.М. Мороховський уважав, що смисли тексту мають певну ієрархію, тобто вони взаємопов'язані, взаємозумовлені і взаємно підпорядковані. Це дає змогу визначити зміст тексту як деяку структуру смислів [10, с. 10]. У нашому дослідженні на етапі інтерпретації визначаємо зміст і функції паремій у тексті. Текст, а особливо художній, як складний знак, що об'єднує невизначену кількість інших знаків, формує площину для процесів семіозису, надаючи паремійним знакам нового значення і смислу в процесі їхньої інтерпретації адресатом. Інтерпретатор, прагнучи зрозуміти твір, має не лише сприйняти вербальну інформацію, а й відтворити культурний, соціальний, ідеологічний тощо універсуми, ту комунікативну ситуацію, у якій було створено відповідний текст. Тільки таким способом можна досягнути глибинний зміст паремійного висловлення.

Висновки. Синтактика паремій передбачає їхній зв'язок з іншими знаками в мовному потоці. Прислів'я як знаки, відтворювані в сталій формі й трансльовані від покоління до покоління, формують свою окремішність, але остаточне їхнє значення може бути встановлене лише на підставі реалізації в контексті, де вони підпорядковані текстовим категоріям. **Перспективи подальшого дослідження** вбачаємо в описі категорійних функцій паремій у художніх текстах.

Список літератури:

1. Амосова Н.Н. Основы английской фразеологии / Н.Н. Амосова. – Л.: Изд-во Ленинград. ун-та, 1963. – 208 с.
2. Арутюнова Н.Д. Язык и мир человека / Н.Д. Арутюнова. – М.: Школа «Языки русской культуры», 1998. – 801 с.
3. Баранов А.Н. Основы фразеологии (краткий курс): учебное пособие / А.Н. Баранов, Д.О. Добровольский. – М.: Флинта, 2014. – 312 с.
4. Васильев С.А. Синтез смысла при создании и понимании текста / С.А. Васильев. – К.: Наукова думка, 1988. – 300 с.
5. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования / И.Р. Гальперин. – М.: Наука, 1981. – 139 с.
6. Ильенко С.Г. Русистика: избранные труды / С.Г. Ильенко. – СПб.: РГПУ им. А.И. Герцена, 2003. – 674 с.
7. Колшанский Г.В. Контекстная семантика / Г.В. Колшанский / отв. ред. Ю.С. Степанов. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2010. – 152 с.
8. Кухаренко В.А. Інтерпретація тексту / В.А. Кухаренко. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 272 с.
9. Лосев А.Ф. Проблема символизма и реалистическое искусство / А.Ф. Лосев. – М.: Искусство, 1976. – 367 с.
10. Мороховський О.М. Из неопублікованого / О.М. Мороховський // Вісник Київського лінгвістичного ун-ту. Сер. Філологія. – 2001. – Т. 4. – № 1. – С. 3-19.
11. Мыркин В.Я. Типы контекстов. Коммуникативный контекст / В.Я. Мыркин // Филологические науки. – 1978. – № 1. – С. 95-100.
12. Рикер П. Конфликт интерпретаций: очерки о герменевтике / П. Рикер. – М.: Медиум, 1995. – 415 с.
13. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К., 2010. – 844 с.
14. Селіванова О.О. Основы теории мовой комунікації : Підручник / О.О. Селіванова. – Черкаси: Видавництво Чабаненко Ю.А., 2011. – 350 с.
15. Словник української мови: В 11-ти т. / [ред. кол.: І.К. Білодід / голова/ та ін.]. – К.: Наукова думка, 1970-1980.
16. Фатеева Н.А. Интертекст в мире текстов: Контрапункт интертекстуальности / Н.А. Фатеева. – М.: КомКнига, 2007. – 280 с.

Калько В.В.

Черкасский национальный университет имени Богдана Хмельницкого

КОНТЕКСТУАЛЬНО-ИНТЕРПРЕТАЦИОННЫЙ АНАЛИЗ УКРАИНСКИХ ПАРЕМИЙ

Аннотация

Статья посвящена контекстуально-интерпретационному анализу украинских паремий, целью которого является изучение их синтактики, что предполагает связь пословиц с другими знаками в речевом потоке. Окончательное значение паремии может быть установлено только на основании реализации в контексте.

Ключевые слова: паремия, контекст, текст, контекстуально-интерпретационный метод, семантика, синтактика.

Kalko V.V.

Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University

CONTEXTUAL AND INTERPRETATION ANALYSIS FOR THE PAREMIAS IN THE UKRAINIAN LANGUAGE

Summary

The article regards contextual and interpretation analysis of the Ukrainian language paremias for the purpose of distinguishing their syntactic evaluation that means the proverbs being semantically connected with other language signs in the mainstream. The proverb's ultimate meaning can actually be defined through the context whereas they are submitted to the categories of the text. Text generating by the paremias regarded as specifically arranged utterances is fully dependent on their lexical structure, any word of it signifying the related component of meaning.

Keywords: paremia, context, text, contextual and interpretation method, semantics, syntactic meaning.